

แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

A Guidelines for Teacher Competency Management in Lifelong Education at Doi
Saket District Learning Encouragement Center, Chiang Mai Province

กิตติศักดิ์ เหมือนแท้ Kittisak Muanthae

ชาลี ภัคดี Chalee Pakdee

พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. Phramaha Sakun Mahaviro, Asst. Prof. Dr.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

kittisak.mua@student.mbu.ac.th

Received 2025/04/25

Revised 2025/05/24

Accepted 2025/06/03

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) หาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการ ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครู การศึกษานอกโรงเรียนรวม 8 คน เลือกแบบเจาะจง และการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คนโดยตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของอาจารย์ที่ปรึกษา วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยาย พรรณนาและวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1.การสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรที่มาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ

2) หาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1. การออกแบบการเรียนรู้: การออกแบบการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะนั้น ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และ

การประเมินผล จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: สมรรถนะครู, การศึกษาตลอดชีวิต, การบริหารการศึกษา, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้.

Abstract

The objectives of this research were to 1. study and analyze the management of teacher competency in lifelong education at the Doi Saket District Learning Promotion Center, Chiang Mai Province; and 2. develop guidelines for managing teacher competency in lifelong education at the Doi Saket District Learning Promotion Center, Chiang Mai Province. This research was qualitative research using interviews with key informants, including the center director, civil servant teachers, volunteer teachers for non-formal education, and non-formal education teachers, totaling eight people selected purposively, along with group discussions involving eight participants. The research instruments were validated and revised under advisor supervision. Data were analyzed using descriptive and content analysis.

The results of the research found that:

1) The analysis of teacher competency management in lifelong education revealed that curriculum creation and development were efficient, starting with appointing a working group composed of all relevant stakeholders. The curriculum aligned with the National Economic and Social Development Plan, the National Education Plan, and the Non-Formal Education Curriculum for Basic Education B.E. 2551, focusing on practical learning, as well as morality, ethics, and professional ethics.

2) The proposed guidelines emphasize competency-based learning design, providing opportunities for learners to participate in learning design and assessment, organizing activities that encourage learner participation at all stages of the learning process, and conducting teaching and learning activities focused on practical application.

Keywords: Teacher Competency, Lifelong Education, Educational Administration, Learning Promotion Center.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ระบุว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง

การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในหมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อีกทั้งมาตรา 24 กระบวนการจัดการศึกษาต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้เพราะในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทยนั้นยังมีปัญหาที่ต้องพัฒนาอยู่อีกหลายประการ

นอกจากนี้สภาพการปฏิบัติงาน ความต้องการที่คาดหวังและปัญหาการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบลและเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมของสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาช่องว่างของระดับปัญหาพบว่าด้านการให้บริการเรียนรู้มีระดับปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านการสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนและสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (พรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์, 2555 : 15) มีส่วนขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยผ่านการรับรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างดี และองค์ประกอบพฤติกรรมผู้บริหาร สมรรถนะขององค์การ พฤติกรรมของครู และคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (อุบล ทศน์โกวิท, 2556 : 23) ดังนั้น รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ด้านการจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ด้านการสร้างเชื่อมโยงของแหล่งการเรียนรู้ 4) ด้านการประสานความร่วมมือ 5) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย 6) ด้านการส่งเสริมการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 7) ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตยังมีประเด็นที่จำเป็นต้องแก้ไขในทางวิชาการต่อไป (จักรวดี ชนะพันธ์ และคณะ, 2558: 38) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 นโยบายเร่งด่วนเพื่อร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ข้อที่ 6.4 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่งให้ตรงกับสายงานหรือความชำนาญ และภารกิจต่อเนื่อง ข้อที่ 6.11 พัฒนาบุคลากรทุกระดับ ทุกประเภทให้มีสมรรถนะสูงขึ้นอย่าง

ต่อเนื่อง ทั้งก่อนและระหว่างการดำรงตำแหน่ง เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานและบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสสเกดมีสถานะเป็นสถานศึกษาในกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเดิมคือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) ได้เปลี่ยนชื่อใหม่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 โดยมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ใน 3 รูปแบบ มีครูและบุคลากรจำนวน 24 คน และนักศึกษารวม 1,396 คน ศูนย์ฯ ได้รายงานการประเมินตนเองประจำปีงบประมาณ 2565 (SAR 2565) ซึ่งระบุถึงปัญหาการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางเพื่อรักษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีงบประมาณถัดไป โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาระบบและรูปแบบการวิจัย การวิจัยเพื่อพัฒนางานการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตชุมชน พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน อันจะส่งผลให้ประชาชนมีโอกาสด้านการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตตามศักยภาพ พร้อมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งจะมีผลในการพัฒนากำลังคนและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสสเกด จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสสเกด จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสสเกด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาเอกสาร (Documentary Study): ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนา แผนปฏิบัติงานประจำปี สรุปรายงานประเมินภายใน (SAR) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เกี่ยวกับการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสสเกด จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) การสัมภาษณ์ (Research Interview): สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จำนวน 8 คนประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน 1 คน และครู กศน.ตำบล 5 คน รวม 8 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านพัฒนาครูของสถานศึกษา

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion): ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 6 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยจำนวนคน 6 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เครื่องมือการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้โครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ซึ่งลักษณะและเนื้อหาตลอดจนขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2) แบบคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประเด็นคำถาม ในการสนทนากลุ่ม ใช้ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ ศึกษาสภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พัฒนาเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ ประมวลผลจากการศึกษา และศึกษาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

(1) การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุด หลักการเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกันในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลการดำเนินงานโดยตรงการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสนทนากลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2 คน กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน กลุ่มครูผู้สอนและครูหัวหน้างานวิชาการ 2 คน รวมทั้งหมด 6 คน

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ครั้งนี้ คือ (1) กลุ่มผู้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) จำนวน 1 ท่าน คือผู้วิจัยเอง ผู้จัดบันทึกการสนทนา (Note - Taker) จำนวน 2 ท่าน และผู้บริการทั่วไป จำนวน 1 ท่าน (2) แนวทางการสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาปัญหาการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกรอบในการกำหนดโครงสร้างแนวคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างคู่มือการสนทนากลุ่มตามโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย คำถามหลัก และคำถามขยายที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 นำคู่มือการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถามก่อนหลังในคำถามหลัก รวมถึงความเหมาะสม และเป็นไปได้ของคำถามขยาย

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะจนสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้จริง

(3) วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ สมาร์ทโฟน ที่สามารถบันทึกเสียงและถ่ายรูปได้, แบบบันทึกข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1) จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาจากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2566 – 2570) พบจุดเน้นของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คือ ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีสาระการเรียนรู้ที่เป็นปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้เรียนและ สังคม โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้สื่อเทคโนโลยีที่

หลากหลายและทันสมัยมาเป็นกลไกในการจัดการศึกษา รวมทั้งพัฒนาครูให้เป็นผู้จัดการศึกษาและการเรียนรู้มีอาชีพ เน้นพัฒนากระบวนการคิด และการวิจัยให้กับกลุ่มเป้าหมาย ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงรุก โดยให้ชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ภายใต้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนและจากสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปี พบว่า มีการกำหนดแนวทางเพื่อรักษาคุณภาพหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาคาดว่าจะนำไปดำเนินการในปีงบประมาณถัดไป โดยต้องมีการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาระบบและรูปแบบการวิจัยอย่างง่าย การวิจัยเพื่อพัฒนางานการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ รวมถึงการก้าวเข้าสู่สังคมแบบใหม่ที่เรียกว่าสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอด และพัฒนากระบวนการทำงาน

2) จากการสัมภาษณ์ พบว่า (1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรที่มาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะนั้น ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และการประเมินผล จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ

3) สรุปผลการวิเคราะห์สภาพจริง (SWOT Analysis) พบว่า จุดแข็งและโอกาสของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านบุคลากร คือ (1) ผู้บริหารให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือบุคลากรในทุกด้าน (2) ผู้บริหารเป็นคนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา (3) บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง (4) บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง (5) บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ (6) บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีใจรักในการบริการ (7) บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ (8) บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในการประสานงานได้ดี เป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน/ภาคีเครือข่าย จุดอ่อนและข้อจำกัดของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านบุคลากร คือ (1) บุคลากรต้องรับผิดชอบงานหลายงาน ทำให้งานเร่งด่วนไม่เสร็จในระยะเวลาที่กำหนด (2) มีครูผู้สอนไม่มีวุฒิตรตามสาขาวิชาเอก (3) ครูผู้สอนขาดการนำผลการติดตามไปพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (4) ครูขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรวิเคราะห์บริบทชุมชน กล่าวคือควรศึกษาความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนในพื้นที่ รวมถึงปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และตามหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต และต้องออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาส่วนบุคคล และการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณภาพชีวิต หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นโดยการจัดทำหลักสูตรแบบ โมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน และควรมีการประเมิน การใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือต้องมีการประเมินทั้งก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้ หลักสูตร และหลังการนำหลักสูตรไปใช้ โดยอาศัยเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย ทั้งจากครูผู้สอน นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำโครงการที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติ จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น คือ มีตัวเลือกการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ออนไลน์ และในชุมชน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้ หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ วิธีการและการดำเนินงาน รวมทั้ง รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม ควรใช้สื่อดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น แอปพลิเคชันการศึกษาและแพลตฟอร์มออนไลน์ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วย สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ใช้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสม กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น วิดีโอการสอนหรือเกมการศึกษา มีการผลิตสื่ออย่างหลากหลายรูปแบบ โดยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ และควรใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรประเมินหลากหลายวิธี โดยใช้ทั้งการประเมินเชิง ปริมาณ เช่น แบบทดสอบ และเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกตและการสัมภาษณ์ ศึกษาคู่มือการวัดและ ประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วจึงออกแบบเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้เหมาะสม ควรประเมินตามสภาพจริง เช่น การนำเสนอผลงาน การทำโครงการ และการ ฝึกปฏิบัติ และควรติดตามผลการเรียนรู้ระยะยาว เพื่อวัดผลกระทบของการเรียนรู้ที่มีต่อคุณภาพชีวิต ผู้เรียน ควรสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและ เป้าหมายชีวิตของผู้เรียน ควรสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยฝึกให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าและ พัฒนาความรู้ด้วยตัวเอง และควรสนับสนุนเฉพาะบุคคล โดยให้คำแนะนำและติดตามความก้าวหน้า ของผู้เรียนแบบตัวต่อตัว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 สภาพการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรที่มาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชน สังคม ทั้งนี้หลักสูตรต้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังต้องมีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือต้องมีการประเมินทั้งก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการนำหลักสูตรไปใช้ โดยอาศัยเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย ทั้งจากครูผู้สอน นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย แล้วจึงสรุปเพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป เนื่องจาก ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ดเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยปัจจุบัน เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนรู้ให้สามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน และพัฒนาต่อเนื่องได้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาเทวินทร์ วรปญโญ (ชินบุตร), 2563) ศึกษาารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักพุทธบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีลักษณะที่เป็นไปเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนรู้ไปตลอดชีวิต เป็นสถานศึกษาที่สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนรู้ให้สามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน และพัฒนาต่อเนื่องได้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียนรู้ เป็นการศึกษาที่เกิดจากแรงจูงใจของผู้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ สามารถส่งเสริมและพัฒนาสังคมและมนุษย์ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน

2) การออกแบบการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะนั้น ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งครูอาจซักถามนักเรียนถึงความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน หรือมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน และจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการปฏิบัติจริง สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ วิธีการและการดำเนินงาน มีทักษะการปฏิบัติงาน การจัดทำแผนการจัดการเรียน ครูผู้สอนจะต้องสร้างแผนการจัดการเรียนมุ่งเน้นสมรรถนะรายวิชาที่ต้องครอบคลุมทั้งจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งต้อง

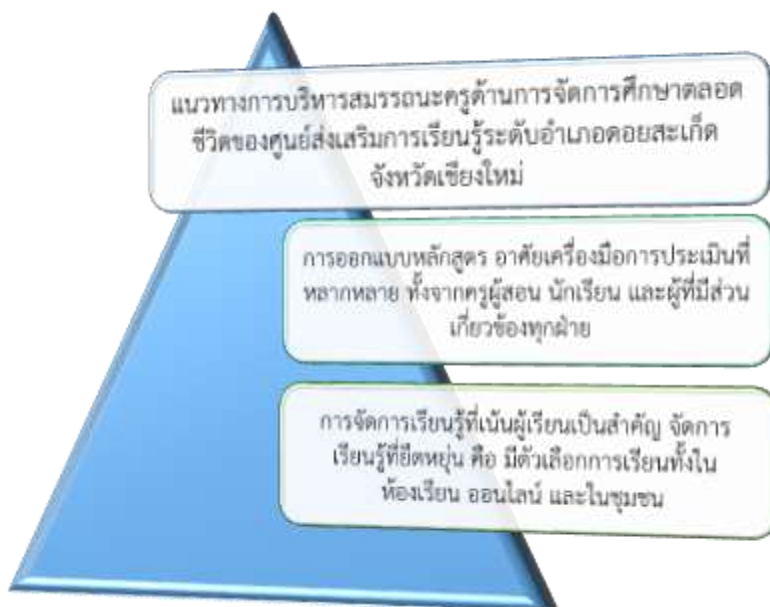
คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ใช้เทคนิค รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และประสบการณ์ สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ครุมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในเรื่องสมรรถนะด้านการสอนและการ ออกแบบการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Barbara, & Kerry, 1995) พบว่า กรอบสมรรถนะ ของชาติสำหรับครูใหม่ประเทศออสเตรเลีย ประกอบด้วย 9 กรอบ ดังนี้ 1) กลุ่มสมรรถนะด้านความรู้ และการประเมินผู้เรียน 2) กลุ่มสมรรถนะด้านมาตรฐานของครูใหม่ 3) สมรรถนะด้านการประเมิน นิเทศ 4) สมรรถนะด้านความเข้าใจโครงสร้างหลักสูตรและการเชื่อมโยง 5) สมรรถนะด้านการฝึกสอน 6) สมรรถนะด้านการแนะนำและการทำงานร่วมมือระหว่างบุคลากร ต่างๆ 7) สมรรถนะด้านการสอน และการออกแบบการเรียนรู้ 8) สมรรถนะด้านการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน 9) สมรรถนะการ พัฒนาตนเอง

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหาร สมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ควรวิเคราะห์บริบทชุมชน กล่าวคือควรศึกษาความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนใน พื้นที่ รวมถึงปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรบูรณาการ หลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต และต้องออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะ อาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาส่วนบุคคล และการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณภาพชีวิต หลักสูตรควรมีความ ยืดหยุ่นโดยการจัดทำหลักสูตรแบบโมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความ ต้องการของผู้เรียน และควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือต้องมีการประเมินทั้ง ก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการนำหลักสูตรไปใช้ โดยอาศัยเครื่องมือการ ประเมินที่หลากหลาย ทั้งจากครูผู้สอน นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรจัดการเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำโครงการที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหา และการลงมือ ปฏิบัติ จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น คือ มีตัวเลือกการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ออนไลน์ และในชุมชน และ สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ วิธีการและการทำงาน รวมทั้งรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม ควรใช้ สื่อดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น แอปพลิเคชันการศึกษาและแพลตฟอร์มออนไลน์ มาใช้ใน กระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ใช้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริม ให้ครูพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น วิดีโอการสอนหรือเกมการศึกษา มีการผลิต สื่ออย่างหลากหลายรูปแบบ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ และควรใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นใน

การพัฒนาสื่อและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรประเมินหลากหลายวิธี โดยใช้ทั้งการประเมินเชิงปริมาณ เช่น แบบทดสอบ และเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกตและการสัมภาษณ์ ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วจึงออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสม ควรประเมินตามสภาพจริง เช่น การนำเสนอผลงาน การทำโครงงาน และการฝึกปฏิบัติ และควรติดตามผลการเรียนรู้ระยะยาว เพื่อวัดผลกระทบของการเรียนรู้ที่มีต่อคุณภาพชีวิตผู้เรียน ควรสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและเป้าหมายชีวิตของผู้เรียน ควรสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยฝึกให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าและพัฒนาความรู้ด้วยตัวเอง และควรสนับสนุนเฉพาะบุคคล โดยให้คำแนะนำและติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนแบบตัวต่อตัว เนื่องจาก การบริหารสมรรถนะครูเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในศูนย์การเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งในด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การใช้วัดกรรม การประเมินผล และการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (सानิตา แคนโพธิ์, 2560) พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1.1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และชุมชน 1.2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 1.3) ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 1.4) ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน 1.5) ควรมีการออกแบบวิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาเทวินทร์ วรบุญโญ (ชินบุตร), 2563) พบว่า แนวทางพัฒนาสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังต่อไปนี้ 1) มีการจัดการสถานที่แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม 2) ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างและแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนิสิตได้หลากหลายและรอบด้าน 3) มีการนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาศักยภาพผู้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสังคมและตัวผู้เรียนอย่างมั่นคงและยั่งยืน 4) ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้อย่างมีความหลากหลายรอบด้าน 5) มีกิจกรรมที่สอดคล้องหลากหลายรอบด้าน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน พร้อมกับนำแนวทางเหล่านี้มาบูรณาการร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

องค์ความรู้

จากผลการศึกษา แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสังเคราะห์แผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย

ที่มา : กิตติศักดิ์ เหมือนแท้ 2568

จากแผนภาพสามารถอธิบายได้ว่า

1) การออกแบบหลักสูตร ต้องมีการศึกษาความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนในพื้นที่ รวมถึงปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต และต้องออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาส่วนบุคคล และการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณภาพชีวิต หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นโดยการจัดทำหลักสูตรแบบโมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน และควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือต้องมีการประเมินทั้งก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการนำหลักสูตรไปใช้ โดยอาศัยเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย ทั้งจากครูผู้สอน นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้ ควรจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำโครงการที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติ จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น คือ มีตัวเลือกการเรียนรู้ทั้งใน

ห้องเรียน ออนไลน์ และในชุมชน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ วิธีการและการดำเนินงาน รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม

ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทชุมชน ส่งเสริมทักษะอาชีพ และมีการประเมินต่อเนื่อง ส่วนการจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจะช่วยพัฒนาศักยภาพครูและยกระดับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพราะปัจจุบันการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู (ว PA) เริ่มต้นการประเมินด้านที่ 1 คือ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน และหัวใจหลักในการบริหารของผู้บริหาร คือ การบริหารวิชาการ ซึ่งการบริหารวิชาการ อันดับแรก คือ เรื่องการบริหารหลักสูตร เพราะฉะนั้นจึงเห็นด้วยกับการวิจัยที่นำหลักสูตรไปใช้ในกิจกรรมการสอน โดยเฉพาะของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพราะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเป็นการพัฒนาศักยภาพของครูให้สูงขึ้น จึงเห็นด้วยกับงานวิจัยนี้ เพราะจะเป็นการพัฒนา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้ในอนาคต อย่างยั่งยืนต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรนำแนวทางการบริหารสมรรถนะครู ไปให้ครูผู้สอนได้ทดลองใช้ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ บรรลุเป้าหมาย
- 2) ควรมีการจัดทำโครงการ / กิจกรรม เกี่ยวกับการบริหารสมรรถนะครูเพิ่มมากขึ้น
- 3) ควรมีการวิเคราะห์ประเด็นท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ชีวิตการทำงานในยุค ดิจิทัล และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน
- 4) ควรมีการดำเนินการตามกระบวนการแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน
- 5) ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) พัฒนาระบบงาน หรือระบบการบริหารจัดการให้พร้อมรองรับไปพร้อมกัน โดยกำหนด นโยบายและพิจารณาระบบการจัดการด้านบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองยุทธศาสตร์ สร้าง

แรงจูงใจในการทำงาน มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คล่องตัว และมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

2) ให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อประสานงานได้ทุกภาคส่วน

3) จัดอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และศักยภาพของบุคลากรในด้านต่างๆ

4) ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสมรรถนะครู ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) พัฒนาระบบหรือใช้ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อรองรับการอบรมบุคลากร ให้สามารถเข้าอบรมได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามความเหมาะสม ตามแผนการพัฒนาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารสมรรถนะครูด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่

2) ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูที่มุ่งเน้นการความสัมพันธ์กับชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่

3) ควรวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของครูให้ครบรอบด้าน

References

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2563-2567*. กรุงเทพมหานคร : กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเรียนรู้.
- จักรวุฒิ ชนะพันธ์ และคณะ. (2558). *รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ*. วารสารการศึกษานอกระบบ, 16(1), 101-115.
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะแกด. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565 (SAR 2565)*. เชียงใหม่: ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอตอยสะแกด.
- สมชาย พงษ์พิทักษ์. (2564). *การบริหารจัดการการศึกษาตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล*. วารสารการบริหารการศึกษา, 13(1), 45-60.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สุวรรณา คุณติลภณัฐวสา. (2565). การพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบในประเทศไทย. วารสารการศึกษานอกระบบ, 17(3), 131-150.
- อุบล ทศน์โกวิท. (2556). อิทธิพลขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ. วารสารการบริหารการศึกษา, 14(2), 78-92.
- พรพิพัฒน์ ชี้อัสตัย. (2555). สภาพการปฏิบัติงาน ความต้องการที่คาดหวังและปัญหาการปฏิบัติงานของครู กคน.ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก. วารสารการศึกษา, 12(3), 45-60.
- วารุณี จันทร์ทอง. (2565). การพัฒนาทักษะการสอนของครูในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 15(2), 71-78.